

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

LETO V / V LJUBLJANI, 1. MAJA 1927 / ŠTEV. 5

R. L. T.:

Dekletova molitev za domovino.

(V cerkvi je polmrak. Večna luč šepeta pred tabernakljem.)

Glej, Jezus, sedaj sem sama s Teboj. Danes zjutraj si bil pri meni, v mojem srcu. Toliko sem Ti imela povedati. Toda nekaj zelo važnega sem pozabila ... da bi Ti priporočila svojo domovino, da bi jo Ti čuval, Ti branil pred nasiljem, Ti blagoslavljal njo in narod, ki živi na tej zemlji.

Saj razumeš mojo skrb. Vem sicer, da Tvoja previdnost skrbi tudi za to. A vem tudi, da hočeš, da naša srca prosijo in pripovedujejo svojo bol in svojo žalost, da se pred Teboj izjočemo.

Ti sam si hotel, da Te ves svet časti in Ti razodeva svojo ljubezen v stotero in stotero jezikih. Med temi je tudi moja ljubljena slovenska govorica. Četudi bi prišla lahko na svet kjerkoli na širni zemlji, si hotel da me je rodila slovenska mati. Da sem čula Tvoje sveto ime prvič v sladki govorici naših slovenskih rek in gozdov in gora.

Vzljubila sem Te, ko sem Te spoznala. Prvoobhajilne molitve (kako je daleč tisti detinski raj!) sem šepetala vsa srečna v jeziku svojih davnih dedov ...

Gospod Jezus — sedaj pa hočejo tujci iztrgati mojemu malemu narodu zemljo očetov in govorico naših mater ...

Kako naj dopusti Tvoja previdnost, da solnčna Goriška ne bi več čula slovenske pesmi in da bi zelena Koroška ne molila več: Oče naš...?

Ah, Jezus, ko pa tako zelo ljubim ta košček raja — mojo tiho, zvesto, staro domovino!

Gospod Jezus — ali naj kličem vsa imena zlata, ki sem Te ž njimi še vedno preprosila — da se usmiliš moje domovine? Ali se ne spominjaš več, kako so moji očetje tod trpeli za Tvoje sveto ime in prelili kri? Zemlje mučencev ne daj v tuje roke! Poglej naše griče, naše holme, naša polja — vsepovsod si Ti in Tvoji hrami! Morda je moj narod na videz trd, toda saj vidiš v srca, ali ni ondi ljubezen in vdanost in vera...?

Gospod Jezus — ne dopusti, ne dopusti!

Morda pridejo nekoč prav po nas — naši bratje še tudi v Tvoj hlev, da bo en hlev in en Pastir ...

(Večna lučka živeje zaplapola.)

Vladiki Cirilu — sejavcu.

Sejal je — — —

Kot bi sipala baklja
ognjene iskre
preko nočnih poljan —
zlato zrnje
mu je iz rok polzelo
in gorelo
v solnčni dan — — —

In je sejal,
da so mu kaplje srebrne
zagoreto čelo oblile,
da se mu je tilnik
bolestno skrivil,
da so se mu noge zašibile.

In je sejal
in šepetal
veliko molitev:

„Gospod — nič nisem jaz,
ki sejem —
vse si ti,
ki daješ rast. —
Stori, naj rodi
ta moja setev
bogato žetev!
Tvoj duh naj se vsesa
v polje.
Naj semena rode
bratstvo — junaštvo,
naj rode plemenito srce,
sloga in mir — — —

Glej — moje ovce.
Bodi jim pastir,
da postanejo v tebi eno —
ena setev — ena žetev.
Tvoja podoba
naj jim na čelu gori
in na ustih naj jim drhti
tvoje ime v veke češčeno — — —“

In je sejal in sejal,
da so mu kaplje srebrne
s čela lile,
in je molitev šepetal
in šepetal,
da so se mu ustne posušile.

In ko je setev končal,
je šel v večni Rim
in je tam mirno zaspal
ravno, ko je polje Slovenov
v sveži pomladi ozelenelo
in pesem življenja peti začelo — —

◆
Darujte za Vigredin
tiskovni sklad!
◆

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Navzoči so: Ela, Marjanica, Magda, zdravnik, Leon Ansgar.)

ZDRAVNIK: Danes pa jaz prihajam s prav resnim vprašanjem. Večkrat sem že mislil takole zvečer, ko smo skupno molili, — žena hoče vedno, da vsak večer opravimo rožni venec, — kako je prazna naša večerna molitev. Vem sicer, da ni, ampak jaz se ne morem ogreti za tako molitev. Morda mi razložite tako na kratko, kot je za nas svetne ljudi pripravno, pojem molitve.

MAGDA: Po dolgem času pametno vprašanje! Sedaj vsaj vidim, da ne znate samo nagajati.

ELA: Tudi mene vprašanje zelo zanima.

LEON ANSGAR: Jaz kar priznam, da se v cerkvi molitev priporoča in goji, ampak o bistvu pa gospodje res vse premalo govorijo. Bom poizkusil na kratko objasniti.

MAGDA (nagajivo): No, uvod je čeden, bomo videli, kaj še pride.

MARJANICA (tiho): Nikar ne govori, bo atek hud!

LEON ANSGAR: Gospod doktor, jaz vas docela razumem, da rožnega venca ne morete moliti. Razlog je namreč zelo enostaven: ker ga ne znate. Ne oblika, temveč vsebina je glavno. In to večina pozabi. Saj ni potrebno, da bi prav na besede 'Ave Marije' pazili, pri tem se duh svobodno lahko bavi z dogodki, ki jih navaja rožni venec. In kako pisane slike se nam razkrivajo! Preprosta nazareška hišica, mlada deklica, morda pravkar sanja o bodočem Mesiji, morda je pri domačem delu, in 'angelski pozdrav' — zatem njeno strmenje, njena pot preko gričev palestinskih in tako naprej... Morda ste že kdaj sami prišli na podobno misel.

ZDRAVNIK: Pač že, le tako v podrobnosti se nisem spuščal. Pa se mi vseeno zdi enolično vedno ponavljanje.

MARJANICA: Meni tudi.

ELA: Ti otrok ti! Kje moreš sploh soditi o takih stvareh!

LEON ANSGAR: Ne, gospa, tu ima Marjanica prav. Ne odgovarja vsakemu vsaka molitev. Eden lahko moli iz molitvene knjižice, drugemu je najljubši rožni venec, tretji ljubi premišljevanje, eden zopet najlažje moli v samoti, drugi zopet med bučanjem orgel.

MAGDA: Meni najbolj prijaajo tiste stare lepe molitve, v nekoliko starinskem jeziku. Prav nalašč sem prosila staro mamo, da mi je prepustila svoj molitvenik.

MARJANICA: Kako le moreš! Jaz pa najrajši sama sestavljam molitve.

ELA (se malo ponorčuje): To je dobro, da Bog tudi otroke razume... (Zdravnik in Leon Ansgar se smejeta.)

LEON ANSGAR: Marjanica, kar tega se drži! Saj je že Prešeren rekel: »pusti moj'ga slavca peti, kakor sem mu grlo vstvaril.« Taka molitev utegne biti še prav posebno lepa.

ZDRAVNIK: Meni bi se pa najlepše zdelo kot večerna molitev, branje kake res lepe nabožne knjige. Nato morda kratek razgovor o tem ali pa samo tistih par povsem otroških molitvic. To bi mi še najbolj uga-jalo, pa tudi prime človeka. Spomini ožive in človek se tako lepo zamisli nazaj.

ELA: Seveda, ampak to je raztresenost, ne pa molitev, da veš, možiček.

LEON ANSGAR: Oprostite, gospa, da moram ugovarjati. To ni nobena raztresenost.

ELA: Ampak, gospod Leon, kam pa pridemo, če ni to raztresenost...

LEON ANSGAR: Molitev je na kratko povedano: šepetanje naše duše z božjo dobroto, govorica našega srca z božjim srcem — in sicer o nas samih, o naših bojih, naših strasteh, naših neprilikah in tudi o naših spominih... Če nas kdo umeva, nas umeva On.

ZDRAVNIK: Ali vidiš, pa hočeš biti cel župnik...

ELA: No, in kaj je potem raztresenost?

LEON ANSGAR: Prostovoljno pripuščanje, da nam duh uhaja na stvari in v zadeve vsakdanjosti, brez kakega ozira na Boga. Recimo, da človek misli na svojo trgovino in pri tem med molitvijo računa, koliko utegne biti dobička in koliko ne. Vse to brez vsake zveze z Bogom.

MARJANICA: Kaj pa, če se človek brani, pa vseeno misli uhajajo vse drugam?

ZDRAVNIK: Kam pa, Marjanica... smemo mogoče zvedeti?

MARJANICA (zardi in s poudarkom zavrne): Papa, nič nikar ne nagajaj!

LEON ANSGAR: Gospod Jezus ve, da še nismo angeli, temveč navadni človeški otroci. Zato tudi taka molitev še vedno ohrani svojo veljavo in ceno. Frančišek Saleški pravi celo, da utegne imeti večjo vrednost, kot še tako zbrana, prav zaradi dobre volje in prizadevanja.

MAGDA: Jaz moram danes prej oditi, kot sicer. Gospod Ansgar, ali bi smela jutri z Vami še naprej govoriti o tem?

LEON ANSGAR: Saj veste, gospodična Magda, da me ne motite. Dopoldne Vas bom čakal.

(Vsi vstanejo, se poslovijo, gospa Ela spremi Magdo do vrat salona.)

Zofka Vivoda:

Marija in žene.

„Žene potrebujemo vzora, ki ga ne najdemo pri moških. V sredi med ženami iščemo svoj vzor, in najdemo Njo, ki je bila žena kot me, ki je bila mati, kot so naše matere, ki je občutila bolesi, kot jih občutimo me in kot jih more občutiti le žena. Potrebujemo sočutne duše, ki ji vse lahko zaupno povemo, vse one tajnosti, ki jih ne moremo, ki jih ne smemo povedati nikomur drugemu kot le Njej. Potrebujemo pomočnice, ki je vse trpela, kar moramo pretrpeti tudi me, ki je pa zmagonosno prenašala svoje trpljenje, kakor tudi me hrepenimo, da bi grenko kupo trpljenja izpile vdano, brez mržnje v srcu. Imamo Njo, ki je premagala smrt, ki je večno ostala mlada mati s svojim otročičkom v naročju — najvišja lepota in nežnost in dobrot, najglobokejše usmiljenje, vrec milosti za vse otroke in nebeško razodetje vseh mater.“ (Marholm).

Ta visoki vzor ženâ, ta pomočnica in tolažnica v vseh boletih, v vsem trpljenju je naša nebeška Mati.

Franjo Neubauer:

Majska sreča.

*Srečen solnčeca sijáj,
ki blesteč ožarja maj!
Za Kraljico svojo
zbira vse zlató,
v rádoti ga rajski
siplje na zemljó.*

*Srečen radosti pihljáj,
ki ga mehko diha v maj!
Kakor dele s travo
svežo se tgrá,
s cvetkami o Tebi
sladko šepetá.*

*Srečen slavček, ki pojoč
čuvstva lije v majsko noč!
Pesmic najsladkejših
poln je slavčji log,
kar jih v srca drobna
vdihnili sam je Bog.*

*Srečna srca, ki žari
čistost Tvojih jim oči!
Ti pihljaš jim mirno
kakor majske diš,
slavčje rajskolepe
zbujaš pesmi v njih.*

Ob desetletnici majniške deklaracije.

Si takrat Ti med nami, rajo, vstal,
Ciril, pismar veliki naš in nam bral
iz Pisma besedo, ki je v šir odjeknila in v plan:
„Vstanite, sestre, vstanite, bratje“?
Si Ti v blagoslov nad nas izprožil belo dlan,
Metod, veliki duhovnik in s križem v rokah
dvignil naš narod upehan in plah:
„Bodite eno, bratje“?

— — — — —

„O, vi, ki ste seme naroda izkrvavelega!“
je prosila v nas Beseda naših besed
in v srcu plakala ko krvava perot goloba belega,
se nam v duše raztila in zadišala ko med,
da so oči zagorele in vztrepetale dlani
v pričakovanju, da so ženà in otrok moči
in starcev in mož in deklet ojeklenele
in so roke strgale vezi in v belo zarjo zajele
hrepenече,
kruha, solnca in svobode proseče.

In je med nami pismo zakrožilo,
ki v njem je bil krik otrok in ženà
in vseh, ki so bili in niso bili doma,
in se je v tisoče listov razmnožilo,
na vsakem celo srce krvavečega naroda.

In Pismo je vzel naš veliki Klicar,
pred svet je stopil ž njim in kakor vihar
mu je planila iz ust Beseda,
z roko je pokazal na sever in južnega soseda:
„Mi bratje smo eno!“

Takrat se je v temeljih zamajal svet,
zbor narodov je v klic prislunil zavzet:
tam v Rusiji in v Srbiji in ob Soči
so počili jekleni obroči
ob klicu mogočnem: „Mi smo eno!“

In silno seme rodu izkrvavelega
v svobodo je vsklilo v solncu orla belega.

— — — — —

Boš znova med nami svobodnimi vstal,
Ciril, pismar veliki naš in nam bral
iz Pisma svobode, da bo v šir odjeknilo in v plan:
„Vstanite, bratje!“

O, vstani in beri, Ciril!

Boš vnovič nad nas v blagoslov izprožil dlan,
Metod, veliki duhovnik in s križem pokazal pot
na vzhod nam in vzdramil slovanski rod:
„Bodite eno, bratje!“

O, blagoslovi, pokaži Metod!

◆
Pridobivajte
novih naročnic!
◆

„Je pa davi slan'ca pala . . .“

(Narodna pesem.)

(Nadaljevanje.)

5.

Tiho — saj ročice drobne
stezaš v stiski pač zaman!
Nimam ti ničesar dati,
nima koščka kruha mati.
Bog je dober — dete moje, spi! —
le življenje trdo nas tišči!

Bolje zgodaj je umreti
ko hoditi strašno pot,
pot življenja v grehu, skrbi,
kot sem šla jo jaz povsod.
Zdaj umri, nedolžna duša,
s tabo vgasni mir in up,
preden zrasteš v mraz, brezčutje,
kakor jaz, in v bol, obup!
Nimam ti ničesar dati,
nima koščka kruha mati!
Bog je dober — dete moje, spi! —
le življenje trdo nas tišči!

(A. Prokter-Savinšek.)

Kjer le dve stari, onemogli roki skrbita trem za kruh, se kaj lahko zgodi, da se prikrade skrb in beda v hišo.

»Tinka,« je pričela mati Marjana nekega večera in je vprašujoče pogledala proti hčeri, ki je v brezdelju ždela v mraku. »Otrok moj, bo pač zopet treba pričeti z delom. Jaz ne morem sama vsega. In nič več nimamo jesti, le par krompirjev je še. Za otroka moraš skrbeti, ubogega črvička. Pojdi jutri vprašat za delo, kamor si nekdam hodila!«

Tinka je prikimala. Da, mati ima prav. Tako ne more dalje. Končno mora vendar le premagati sram in strah pred ljudmi. Saj mora živeti in jesti!

Otrok je pričel jokati. Tinka ga je vzela v naročje in nosila po sobi, a otrok je še bolj bolešno jokal.

»Lačen je,« pravi Tinka bridko. »Mati, ali ni prav nič kruha več? Morebiti kakšna skorja, bi jo namočila.«

Mati Marjana išče po omari, a ne najde ničesar. »Prav nič kruha ni, Tinka. A tu je še trohica pšeničnega zdroba; takoj ga bom skuhala.«

»Ubogi, ubogi otrok,« mrmra Tinka. »Ko bi vsaj umrl — — — dokler nisi spoznal bede in greha!«

Glasno in v solzah pa vpraša: »Mati, mati, kaj bo življenje napravilo iz njega? . . . Mati, ko me bo nekoč vprašal po očetu, kaj naj mu rečem?«

»Tiho, Tinka, tiho,« tolaži mati. »Glej samo, da ga prav in dobro vzgojiš, to je glavno. Za drugo bo poskrbel Bog!«

In obe sta zajokali, jokali kakor že večkrat. Solze mlade matere so kapljale na nebogljence v njenih rokah, ki je od slabosti zopet zaspal in ni vedel, da ga je svet že zaznamoval, še preden je stopil s prvim korakom vanj.

Drugo jutro je šla Tinka iskat dela. V trgovini, za katero je pred leti klekljala, so imeli za to delo prvovrstno moč; zato so nji dali v delo srajce, slabše in slabše plačano delo. Z velikim zavojem priprojenih in urezanih srajc se je vrnila domov.

Nič ni povedala materi, koliko poniževanj in hudobnih zbadanj je tam prestala. Nekaj žensk iz vasi, ki so tudi prišle po delo, se je suvalo

tam s komolci in so si šušljale: »Kaj, ,kneginja Tinka‘ bo tudi delala kakor me? Kaj neki? Gotovo baržunasto oblekco za malega ,kneževiča‘.«

Pilarjeva Rezika, ki sta si s Tinko bili prišli še na Bledu navzkriž zaradi »prijaznega« Belgrajčana, je prinesla v vas Tinkin pridevek »kneginja«, ker je bila Knezova. In se je je prijel in tudi malega Lovrenčka...

V mali, zapuščeni hišici pa je zopet drdrala od ranega jutra do pozne noči Tinka s strojem. Prekrižala je in skušala pozabiti vso preteklost in je s stisnjenimi ustnicami pričela boj za obstanek. Za tri je morala skrbeti. Mati Marjana je s smrtjo svojega moža izgubila polovico življenjskih moči; od druge polovice, ki jo je življenje tako neusmiljeno črpalo, je ostal le še skromen del, ki se je dan za dnem manjšal, vidno manjšal.

Kjer se naseli skrb in beda, se ukorenini in se ne da iztrebiti. Kaj jo briga obupni boj za obstanek? Za vse to ima, se zdi, le mrzel nasmeh. Kaj za to, če sta mati in hči največkrat legli lačni spat, samo da sta otroka nasitili!

Mali Lovrenček pa ni umrl zaradi bede in pomanjkanja. Kakor skromna marjetica kraj pota, je tudi njegovo mlado življenje pognalo kljub bedi in siromaštvu korenine in koreninice, s katerimi se je krčevito in vztrajno vzdržal in trajno tudi uspeval v svojem bornem bitju. Obe materi sta ga negovali in vzgajali za — sovražno življenje. Toda kljub vsej skrbi obeh je bil bled, slaboten in boječ.

Tako so se vrstili dnevi. In iz dnevov in tednov so se sklepala leta, ki so v svoji enoličnosti bila nova bremena, a so malo družinico tem bolj združevala in so vsi člani čutili toploto medsebojne ljubezni.

Toda skrbi in bede niti ljubezen ni mogla pregnati; obe sta se čutili že čisto domači v borni Knezovi hišici in sta ostali kot stalna gosta.

Nekega dne pa se je izpraznilo mesto matere Marjane. Že dolgo časa sem je morala opuščati vsako delo. Ni bilo več moči; oči, ki so toliko prejkale, so odpovedale; noge, utrujene od dolge življenske poti, so se ustavile.

Tiho je sedela v kotu pri peči, z rožnim vencem v rokah. Zadnji čas je povečini spala. Dokler se nekega dne ni več zbudila in je bilo treba zamenjati kot pri peči — z mrtvaško rakvijo.

Suhih oči je stala Tinka od mrtvi materi. Ni mogla jokati; solze so se osušile ob notranji boli, preden so stopile v oči.

Zdaj šele je bila čisto zapuščena! Najzvestejše srce, ki je nosilo ž njo trpljenje in krivdo in bedo, ki jo je z vsemogočno materino ljubeznijo tolašilo, popdpiralo, jo je zapustilo!

Plaho je gledal petletni Lovrenček mrtvo staro mater, ki je bleda in mrzla ležala v črni krsti, s smehljajem miru in nagubanem licu. Ko so prišli možje, da zabijejo krsto, si je pred temi udarci zatisnil ušesa in se skril za posteljo...

Kakor zlobne sanje je šlo življenje nekaj časa mimo Tinke. Ni se mogla privaditi praznega prostora v kotu pri peči. Pogosto se je dvignila od dela, da pogleda za tiho materjo pri peči; pa je ni bilo več. In tedaj se je naslonila na mizo in bridko zajokala: »Mati, mati!«

Toda trpka vsakdanjost se ni zmenila niti za umiranje, niti za življenje; hodila je po svojih potih in stavila svoje zahteve. Reveži nimajo časa izgubljati čas z žalostjo; delati morajo, če hočejo živeti.

Za Tinko je nastopila težka doba. S podvojeno silo je morala prijeti za delo, da Lovrenček in sama nista stradala. Tudi dolgove je bilo treba plačati; gospod župnik sicer ni zahteval plačila, a nosače je bilo treba plačati in mizarju krsto.

Tone ni prišel k materinemu pogrebu, kakor tudi prej ne k očetovemu. Iz Skoplja je bilo pač predaletč; mater so že pokopali, preden je dobil poročilo o smrti.

Čez par tednov je pisal Tinki pismo, v katerem je s trdimi, moškimi, tujimi besedami omenjal materino smrt in pristavil: »Pa stara mati pač vse življenje ni imela drugega kot trud in delo. Nazadnje pa še sramoto lastne hčere . . .«

Trdo je stisnila Tinka ustnice, da ni zavpila od bolesti. In Tone je pisal dalje, da ga ne veseli priti domov. Po dosluženi vojaški dobi je ostal kar naprej v vojaški službi in upa lepo napredovati. V kratkem da se poroči s kuharico svojega predstojnika, ki si je prihranila že precej denarja. Tinka naj mu pošlje tisoč dinarjev, potem naj obdrži hišo in kar zraven spada zase in svojega otroka.

Z bridkim nasmehom je Tinka odložila pismo. Tisoč dinarjev? Prav tako lahko zahteva milijon, dva. Saj jih nima in jih nikoli imela ne bo. —

Odkar ni bilo pri peči več matere, je postala beda še bolj prešerna in objestna. Kolikokrat je ugasnila ogenj na ognjišču kar za ves dan; ponoči se je kakor môra vlegla na Tinko, ki je v sanjah ihtela in klicala na pomoč . . .

Zima, huda in mrzla zima je prišla v deželo. Pri špranjah ob oknih in koteh je silil mraz v sobo. Pod streho so se lovili vetrovi. Po stenah je curljala vlaga. Lovrenček je bridko tožil, kako ga zebe. Tinka ga je podila nazaj v posteljo, ker ni imela drugih drv, kakor suhljad, ki jo je vsak dan sproti nabrala po gozdu okoli hiše. Šivanke večkrat ni mogla držati in noge, ki so stale na pedalu šivalnega stroja, so ji do kolen odrevene.

Ljudje v vasi se niso dosti brigali za samotno Tinko. Sama se jim je odtujila, ker se je vsa leta sem zapirala v samoto; vaščani so imeli to za prevzetnost posebno še zato, ker nikoli ni prosjčila pri njih, kakor so mislili, da mora, ker je — padla. In seveda ji tega ozkosrčni in malenkostni niso mogli odpustiti.

Dobro, naj »kneginja Tinka« le gleda, kako bo sebe in malega »kneza« preživljala! Saj se je sama s svojo prevzetnostjo izločila iz vaškega občestva; naj zdaj le gleda, kako se sama izkoplje iz bede.

Tako so se, nemalo tudi s Tinkino krivdo, podrli zadnji mostovi, ki naj bi po njih Tinka našla nazaj v vaško občestvo in ki bi tudi malemu Lovrenčku pripomogli, da bi, brezdomni, našel domačo grudo, v kateri naj bi pognale koreninice družabnega čuvstvovanja.

Tako je posedala in prezebala Tinka sama samcata v mrzli izbici, upognjena nad šivalnim strojem in šivala, šivala za borni kruhek otroku in sebi.

V taki samotni uri se je spomnila, kako je včasih stala v Belgradu pred modnimi trgovinami in gledala srajce, s čipkami obšite srajce in z drobnimi robčki in gubci okrašeno perilo, ki pa vse prav nič ni govorilo o bedi samotnih šivilj, kakor je ona, ki z rdečimi, prečutimi očmi gledajo in z razbodenimi prsti vbadajo, vbadajo . . . In se je spomnila pesmi o šivilji, ki jo je nekoč čitala na časopisnem papirju med staro kramo. Tedaj ni razumela te pesmi, a danes se ji zdi, kakor da je bila pisana zanjo. Ne more drugače, poiskati jo mora. Zleze v podstrešno sobico in se kmalu vrne s kosom časopisnega papirja, ki ga razgrne pri oknu, saj v sobi je že mrak. In prične čitati:

SIVILJA.

V obleki obnošeni žena sedi,
v šivanje rdeče gorijo oči
in prst ji truden in suh
šiva za ljubi kruh.
Vbadaj, vbadaj, vbadaj!
Pógled strmi ji bloden in tuj —
In z glasom, prosečim od stiske in gláda
pesem poje o srajci, čuj:

Giblji, giblji, giblji,
od zore do poznega mraka,
giblji, giblji, giblji,
ko v ječi za kazen vsaka.
Trak in golobec in rob,
rob in golobec in trak,
dokler se v sklanjanju mi ne zvrti,
mozeg in roka ne okameni...

Giblji, giblji, giblji,
v decembrski sivi megli,
giblji, giblji, giblji,
ko žarek pomladni vate gori,
ko lastovka prva se streh
prijemlje z nožicami mimogrede
in v solncu pesem prši in smeh,
da meni utripa in joče srce...

Brey-Savinšek.

In Tinka se je sklonila in skrila obraz v belo tkanino na mizi in zajokala bridko in bolešno, ne meneč se za to, če bodo njene solze pustile sledove na snežnobelem blagu.

Njena mladost, njena v blato poteptana mladost se je še enkrat zavnala izpod slane, ki je padla nanjo, v obupnem izbruhu je še enkrat zakričala po življenju — potem pa je zaprla oči — za vedno. (Dalje prihodnjič.)

Likovič Joža :

Barjanke.

*V težkih, rjavih krilih skozi vas hite,
rumena rula jim na lice velo sili;
predpasnik pisan v pas jih tesno veže,
razmočen čížem škriplje in nerodno cvili...*

*Na Rakovnik gredo za praznik,
dišeče sveče Čudežni darijo;
klečijo pred oltarjem zlatim,
vso noč pobožni spevi se glasijo.*

*Čez teden so kopale v jaških šoto,
trstičje srhko v bulare vezale,
vozile zelenjavo v Ljubljano,
okrog zdravilne rože ponujale.*

*Možje so šli za morje po krvave zlate,
sinove smrti po liških šumah išče,
v tovarnah mestnih blede hčere jim ječijo,
osamljeno domače je ognjišče.*

Matko Krevh:

Gospej Ani Vračko - šopek na grob!

Gorski zvon sem vzljubil z vso ljubeznijo.
Kako veličastno poje ob nedeljah, ko vabi k sv. maši! Kako sladkomil je njegov večerni ave — pa saj poje na čast Materi Gorski! Slehera bol je prenehala za ves tisti čas, ko odmeva njegov glas iz zvonika čez gorice in čez Dravsko polje. Ljubil sem ta zvon vedno enako, pa če je pel za Sveto noč, ali na dan Vseh svetih za verne duše.

Toda od 12. februarja leta 1927. si nisva bila več taka prijatelja kakor sva si bila dotlej. S čim se mi je zameril? Kako naj to povem? Zdelo se mi je, da je njegov glas kakor zvok potopljenega zvona, ki se žalostno glasi in globočine, kamor se je pogreznilo bajno, prelepo mesto...

12. februarja 1927 ob 8. uri je zvonil gorski zvon zadnjo uro najplemenitejši ženi, kar sem jih kdaj srečal v življenju poleg svoje rajne matere, — Ani Vračkovi, veleposestnici pri Sv. Petru pri Mariboru.

Vzdrhtela je vsa župnija, porosile so se oči njenih prijateljev in sorodnikov, klonili so glave reveži, srca otrok-sirot pa je presunila brezmejna bolest: zlate mame ni več...

Glejte, tedaj se mi je zameril gorski zvon, ko je naznanil smrt moje največje, najboljše dobrotnice. Ali naj mu odpustim?

Oni večer sem se mudil na pokopališču poleg Gorske cerkvice. Stal sem ob grobnici, kjer počiva Ana Vračko, preblaga mati vseh, zlasti naše orlovske družine, ter bral napis na spomeniku: Kristus je naše vstajenje.

Prav tedaj se je oglasil zvon kakor bi hotel potrditi resničnost vkle-sanih besed. Nežnomehko je pel njegov glas: Vstajenje, vstajenje, vstajenje.

V dušo se je selila tolažba; še so polzele solze čez lice, a zvon je klical vedno krepkeje: Vstajenje, vstajenje! Potolažite se vsi, ki objokujete predobro mater, zlasti vi otroci! Vstajenje, vstajenje...!

In od onega večera sva si zopet prijatelja in si bova ostala. Sedaj vem, da je on moj edini prijatelj, ki mi bo ostal zvest do moje smrti.

Takrat pa mi še zapoj, o gorski zvon, v slovo in tolažbo: Vstajenje, vstajenje!

Obmejni Slovenec:

Slovanska vzajemnost.

I.

V davnih časih so prebivali Slovani po širnih planjavah južne in zahodne Rusije, tja do Visle na severu in spodnje Donave na jugu. Tedaj še ni bilo med Slovani tiste razlike v jeziku in šegi, kakor jo opažamo danes. Vsi Slovani so bili tedaj še en narod (eno ljudstvo), ki je imel eno skupno ime »Sloveni«. Vsi »Sloveni« so govorili en jezik. Delili so se v več rodov, ki so govorili različna narečja enega enotnega slovanskega jezika.¹

V dobi preseljevanja narodov so se za drugimi ljudstvi začeli seliti proti jugu in zapadu tudi Slovani, ali kakor zdaj pravimo Slovari. Posedli so bal-kanski polotok in se naselili v sedanji Nemčiji tja do Labe, po dosedanjem Češkem, po vzhodnoalpskih deželah tja do izvira reke Drave na sedanjem Tirolskem, za-sedli so vso deželo tja do sinje Adrije in še notri po beneški ravnini. Od Vzhodnega ali Baltijskega morja pa do Jadranskega morja so strnjeno prebivali slovanski rodovi.

Polagoma pa so posamezni rodovi privzeli posebna imena, kakor: Čehi, Poljaki, Rusi, Srbi, Bolgari, Hrvatje. Slovenci smo ohranili prvotno ime (»Slo-veni«). Iz rodov so se razvili narodi, ki se zlasti po skupnih, enotnih pismenih jezikih javljajo na zunaj kot enote. Od Slovanov ob Labi (polabskih Slovanov) je ostal samo še droben ostanek: Lužiški Srbi. Slovanski Prusi so popolnoma uto-nili v nemškem morju. Sedanji nemški Prusi so ponemčeni Slovani. Brez-številna krajevna in rodbinska imena v sedanji vzhodni Nemčiji pričajo, da so tod nekdanj živeli Slovani. Potopljeni slovanski svet!

¹ Primerjaj: nemški narod (Nation), ki ima en skupen pismen jezik in ki se deli na 14 med seboj zelo razlikujočih se rodov (Stämme): Brandenburško, Pomorjansko, Vzh. in zah. Prusko, Šlezija, Zg. Saško, Sp. Saško, Vestfalsko, Porenje, Hesensko, Turinško, Frankovsko, Švabsko, Bavarsko, Avstrijsko (Avstrija).

Slovenci so ob Donavi neposredno mejili na Čehe. Tudi po sedanji Ogrski nižini so prebivali Sloveni. Nemci, Ogrji in Rumuni pa so ločili Slovence na severu od onih na jugu. Zabili so ogromno zagvozdo med južne in severne Slovence. Tudi tukaj številna slovanska imena spominjajo na nekdanj slovansko zemljo. K severnim Slovanom prištevamo: Ruse, Poljake, Čehe, Slovake in Lužiške Srbe. K južnim Slovanom pa: Srbe, Bolgare, Hrvate in Slovence.

II.

Vse Slovence nas vežejo vezi krvnega (plemenskega) sorodstva in jezika. Po krvi in po jeziku smo si bratje med seboj. Ena družina smo. In naravno je, da se člani ene in iste družine bolj ljubijo med seboj, nego ljudje, ki so si tuji. Bratje in sestre, sploh ljudje, ki so si v sorodu, se morajo bolj ljubiti nego ljudje, ki so si tuji.

To je zahteva narave. To nam že pamet pravi. To nam pravi tudi naše srce. Stvarnik je položil v naše srce večjo ljubezen do sorodnikov, sploh do onih, ki so nam bližji.

To je tudi zahteva vere. Vera narave ne uničuje, marveč zida na njej in jo spopolnjuje. Kot kristjani moramo sicer ljubiti vse ljudi, in naš bližnji je vsak človek. Pred Bogom smo si vsi ljudje bratje in sestre. Saj vsi imenujemo Boga: Očeta. Toda urejena krščanska ljubezen zahteva, da bolj ljubimo one, ki so nam bližji. Ne ravnal bi v smislu krščanske ljubezni človek, ki bi bil prav prijazen in postrežljiv nasproti tujcem, a brezbrizen in čmeren nasproti svojim domačim in svoji najbližji okolici. Tudi Kristus Gospod je izkazoval prav posebno ljubezen svoji Materi, sv. Jožefu, svojim apostolom, pobožnim ženam, ki so hodile za njim, svojim prijateljem, kakor Lazarju in njegovim sestram. Njim je delil svoje največje dobrrote, svojo najiskrenejšo tolažbo.

Ena družina smo Slovani, bratje po krvi in jeziku. Ne bilo bi torej v skladu ne s pametjo ne z vero, kdor bi pač imel velike simpatije in ljubezen do drugih, neslovanskih narodov, a bi bil brezbrizen, hladen do slovanskih narodov, ali kdor bi svoje slovanske brate celo črtil in bi jim ne hotel odpustiti. Podoben bi bil človeku, ki je brezbrizen ali celo sovražen svojim rodnim bratom in sestram.

Da so predstojeca izvajanja pravilna, nam potrjujejo tudi sodbe drugorodcev. Slišal sem nedavno nemškega duhovnika, ki je v pridigi razlagal posvetilno molitev presv. Srcu Jezusovemu. Govoril je sicer nemški, a večina poslušalcev je bila slovenska. Priporočal je molitev za versko edinost, da bi bil kmalu en hlev in en pastir. Ko je govoril o razkolnikih, je zlasti omenjal nesrečno Rusijo, ki ječi pod boljševiškim materialističnim jarmom. Polagal je poslušalcem na srce molitev za bedno Rusijo in je rekel navzočim Slovincem: »Posebno pa morate moliti za Ruse vi, ki ste ž njimi v plemenskem sorodstvu (stammverwandt), vi Slovenci!«

Plemensko sorodstvo z drugimi slovanskimi narodi nam nalaga dolžnost večje ljubezni do slovanskih narodov, nam pa daje tudi pravice, da se tudi drugi slovanski narodi brigajo za nas, da nam pomagajo.

III.

V zadnjem Mohorjevem koledarju berem:

»Kako je vendar to hudo,
sestra sestre ne pozna,
kačjega ji strupa da!«

Kako je tudi to hudo: brat brata ne pozna, kačjega mu strupa da! Kolikokrat v zgodovini se je že uresničilo, da Sloven ni poznal Slovena — brata, da mu je dal kačjega strupa, bratomorno vojno, smrt!

Tudi Prešeren poje v Krstu pri Savici:

Slovenec že mori Slovenca, brata —
kako strašna slepota je človeka!

Res strašna je slepota človeška, da brat mori brata!

V nemškem listu sem bral o vojni l. 1866., da ta vojna med brati (Bruderkrieg), ko se je Nemec bojeval z bratom Nemcem, ni bila vojna narodov, marveč vojna vlad. Nemci obsojajo to bratomorno vojno. In obsojajo politiko vlad, ki so gnale Nemca v boj proti Nemcu.

Toda, kaj je bila vojna l. 1866. proti vojni l. 1914.—1918., ko je 9 milijonov avstrijskih Nemcev in 8 milijonov Madžarov gnalo v bratomorno vojno proti Rusom in Srbom 23 milijonov avstroogrskih Slovanov!

Ali naj bodo baš Slovani tako glupi, da se bodo neprestano klali, pobijali in mesarili med seboj v bratomornih vojnah! Baš Slovani, ki so tako krvavo potrebni medsebojne vzajemnosti in ljubezni!

V »Il. Slovincu« št. 41 l. I. I. stojе zapisane pomenljive besede: »Posebna tragika Slovanov je v tem, da so prelili največ krvi in da niso imeli nikake besede pri mirovni konferenci! Ko bi bil nastopil ruski delegat v Parizu in bi samo namignil, bi ne bilo plebiscita na Koroškem, v Idriji, Postojni, v Gorici in v Tolminu bi pa ne bilo karabinerjev.«

Česa nam je najbolj treba? Slovanske vzajemnosti. Zakaj smo tako razbiti in razkosani in stiskani od vseh strani? Ker ni slovanske vzajemnosti. Zakaj smo v takih nevarnostih, da nam pretijo vzeti še to, kar imamo? Zopet, ker ni slovanske vzajemnosti. Kdaj bo bolje? Kadar bo Sloven pomagal Slovenu bratu, kadar bomo: eden za vse, vsi za enega! Kadar zasije zvezda slovanske vzajemnosti!

Pridi, zvezda naša, pridi,
jasne v nas upri oči,
naj moj dom te zopet vidi,
zlata zvezda srečnih dni!

(S. Gregorčič.)

Bog vodi usodo narodov. Samo od Njega moremo pričakovati boljših časov. Samo On nam more poslati »zlato zvezdo srečnih dni«. Molitev vse pre-maga, vse nevarnosti, ovire in zapreke, ker je tako silna kakor Bog sam. Kajti po molitvi dobimo Boga, Vsemogočnega, na svojo stran.

Če hočemo torej boljše čase, ne nehajmo Bogu sile delati z molitvijo. Zlasti ga prosimo, da se usmili nesrečne Rusije, da stre brezbožni boljševiški materializem, da zopet zavlada križ nad Rusijo in da se, če je božja volja, ta sorodni, bratski slovanski narod zavzame za naš bedni narod!

Slavko Savinšek:

Iz življenja v življenje.

(Nadaljevanje).

III.

Jaka se je vselil v kajžo. Že pozimi je imel večkrat kaj opraviti v njej, nosil je skupaj različno orodje, tesal včasih, pribijal, snažil, sploh kake dni čudne, za njegovo dosedanjo delomrznost prečudne reči uganjal. Jerica je večkrat pogledala skozi okno, ko je šla mimo in vedno je videla kaj novega notri. Vprašati pa ni hotela brata, kaj počne, na kaj se pripravlja. Ker ni mnogo občevala z ljudmi, v svoje načrte in pomladno delo zamišljena, ni slišala novosti, ki so si jo šepetali hlapci in dek-le v hlevu in na dvorišču pred hišo, ni čutila namigavanj o bratu. Opazila pa je, da ne prihaja več tako pogosto pijan domov kot dozdaj, četudi često izostaja.

Se preden je skopnel sneg, ga je videla hoditi v gmajno več ko prej, v njegovo lastno v Zajamo. Hlapca in drvarji so ji povedali, da Jaka seka smreke in mecesne in vlačí in hlude spušča na oni drugi strani v dolino. Ni ga ničesar vprašala, posebno ker je bil njej in Žerjavini še vedno tuj. Naenkrat pa je slišala govorico, da se misli Jaka oženiti.

Ni bilo dolgo, stopi Jaka k njej zvečer, ko so povečerjali.

»Ti, Jerica, denarja bi rabil.«

»Koliko?«

»Kar so mi oče izgovorili.«

»Počemu vse naenkrat?«

»Ženil se bom!«

Začudena ga je pogledala Jerica.

»Ti ženil? Imáš že nevesto?«

»Imam.«

»Katera pa je?«

»Hm. — Štefanova Metka!«

»Metka? — Te pa mara?« Niso se motili Šimnovčev oče, si je mislila.

»Rada me ima! — No, ali mi daš denar?«

»Ali res vse naenkrat rabiš?«

»No, ne rečem. Če težko daš, za del počakam!«

»Koliko pa bi hotel zdaj?«

»Polovico. Dvajset jih imam izgovorjenih, ali ne?«

»Da! — No, čakaj, naj malce premislim.«

Dobro, da je zadnje čase že računala s tem. Za posèk ima namenjen še del v globeli, kjer bo les dražji, ker je kolovoz blizu. Tudi kupca že ima. Rekar ji ponuja precej lep denar za debela, ki so res visoko zrastle.

»Čakaj, Jaka; do danes tedna dobiš deset tisoč. Ostalo polovico pa čez leto. Si zadovoljen?«

»Sem.« —

»Jaka, pa si premislil dobro?«

»Premislil!«

»In se ne boš prav nič spremenil?«

»Čemu?«

»Zaradi Metke?«

»Saj me ima rada!«

»Toda, če boš še vedno tak?«

»Kakšen?«

»I no, sam dobro veš! Nič ti ne bom pravila. Saj res, Metka te pozna dovèlj, čemu bi jaz tiščala vate? Star si pa tudi dovèlj. Jaka, vso srečo ti želim!«

»Mhm.«

»Kdaj pa bo?«

»Koncem aprila, če je tebi prav.«

»Prav, Jaka, kadar hočeš!«

In res se je Jaka oženil tisto pomlad. Mlada žena njegova, Štefanova Metka, je bila lepa, resna in pametna ženska, trdnega gruntarja hči in je lepo balo pripeljala s seboj od doma. Kajža je bila vsa prenovljena in mlada dva sta imela prav ličen domek. Gozda in zemlje je bilo za silo, nekaj pa je dokupil Jaka z ženino doto, tako, da je bilo končno skoraj za pol grunta sveta. Upal je še nekaj gmajne dokupiti, ko mu Jerica izplača še ostalo polovico izgovorjenega.

Ljudje so svarili Metko, naj nikar ne jemlje Klinarjevega. Ali Metka si ni dala dosti prereči. Imela ga je rada vzlic napakam in slabostim in upala je, da ga bo poboljšala, ko mu bo žena in ob njegovi strani. Obljubil

ji je slovesno, preden mu je besedo dala. In res se je koj potem pokazalo, da se v Jaki obrača na bolje, da manj pije, da ni več tako nepristopen, osoren in redkobeseden, pa tudi z delom se je sprijaznil počasi. In zato je upala z vso mlado dušo, v ljubezni to ali ono prezrla in ga ni karala nikdar; samo mimogrede mu je v smehu omenila, kar jo je bolelo. Spolnil se je velik del njenih upov, zato je z veselim in upapolnim srcem stopila v zakon, ki je ni varal.

Jerica pa se je vsa zarila v zemljo in gozd. Ni je zanimalo ničesar drugega, ko polje, senožet, les, živina. Izkušeni gospodarji so se ji čudili, kako previdno zna obračati prilike in neprilike, in neredko kdaj je spotoma v cerkev stopil k nji star gospodar, skušajoč zvedeti od nje ta ali oni nasvet za svoje kmetovanje. Vsak je videl, da je v pravo naletel: s tako vnemo je govorila o zemlji in o gozdu, o živini in mleku, s toliko ljubeznijo se ogrevala za kmetiško gospodarstvo, da je marsikateri stari pomežiknil sinu, češ: tole si izberi, ta bi bila zate! Če so se ji mladi približali, je brž speljala pogovor na delo, na setev in košnjo, žetev in sečnjo, kar seveda mladim v nedeljo ni kaj rado k srcu šlo, posebno, ker so gledali v njej bolj zalo dekle in pripravno nevesto ko gospodarico Žerjavine. Tako si nihče ni prav upal zvijati besede tja, kamor mu je narekovalo srce. Kmalu je šel med domačimi fanti glas o njej, da je visoka in štimana, da čaka boljšega kot rovtarja.

Dekleta tudi niso kaj prida tiščale v Jeričino družčino. Čeprav so jim matere kazale vedno Jerico za zgled, vendar ni mnogo zaleglo. Saj se vendar ni dalo dosti govoriti ž njo o plesu, ne o fantih, še manj o nori modi, ki je tudi v rovtarje že našla pot. Jerica je brž vpeljala pogovor na ceno mleka in jajec in sadja, da je bilo včasih dekleta kar sram, ko niti prav vedelo ni, kako bi ji odgovorilo. Zato je tudi v soboto marsikatero dekle vprašalo, počem so to pot prodali, kar so nesli na Jesenice in tovarniški gospodi na Savo. Pa še vseeno ni kaj prida šla govorica od ust do ust, kadar se je deklicam pridružila Jerica, da se razgovori ž njimi. So rekle, da bolj vleče h gospodarjem.

Vendar je Jerico včasih zbadlo, ko je začutila, da se je dekleta izogibljejo, stran od nje silijo, da se ji fantie umikajo in k drugim tišče. Tedaj se je skušala otesti misli na dom, na Žerjavino, hotela pozabiti skrbi za zemljo in živino, brige za dolg, ki ga je mislila z delom skupička za les v globeli odplačati še letos in misliti, kakor njene vrstnice mislijo, se uživeti v pogovor fantov in mladega sveta. Ali nič prav se ji ni dalo. Le kadar je prišel pogovor na mater ali očeta, je bila bolj otroška, ko vse druge. Tedaj ji je oko v solzah vzkalilo in dekletom se je zasmilila. Kako jim je zavidala, da imajo še matere, še očete in Žerjavino ter pol svojega življenja bi bila dala, da bi bila zopet smela in mogla imeti mater, svojo drago rajnko mater živo pri sebi. O, tedaj bi šele delala in skrbela, da bi materi prav ničesar ne manjkalo.

Kadar ji je bilo pretežko, je šla najrajši h gospodu župniku, ki je že poznal njeno bol. In dobri, stari gospod je v brigi za žalost njeno napeljeval pogovor vedno le na gospodarske stvari; ker je videl in vedel, da s tem najprej ugasi v njej bolečino za materjo, ker je poznal ljubezen njeno in skrb za Žerjavino. Kadar je le mogel, je sam ali pa v družbi mladega svetokriškega gospoda prišel na Žerjavino, da je pohvalil to ali ono, dal ta ali drugi svet, misleč, da s tem najbolje ublaži Jeričino osamljenost in bol.

Tako sta zopet enkrat šla s svetokriškim na Žerjavino, ko so ravno krompir kopali.

»To se užene človek po tej strmini, da dva dni prav ne pride do sape!« je lovil jeseniški besede za sapo.

»Seveda, ko pa samo sediš in doli v dolino tiščiš z nogami in rokami. Mene poglej, ki mi svetokriški zrak ne dá poreje in mi členke krepí, da poka, kadar stopam s sveto popotnico k Jamam gori ali še dlje pod Golico!« se mu baha svetokriški.

»Lahko tebi, ki ti vsaka tretja jed ne tekne. Meni gre pa vse v slast. Samega me jezi dovolj!«

»Premalo si ihtáv!«

»Si pa ti tembolj, čeprav se ti preteto malo podá!«

»Drugače pa z našimi ljudmi nič ne opraviš. Ti seveda, ki imaš z gospodo opravila, si pa bolj zlizan!«

Tako sta se ujedala prav do kajže, kjer je mlada Metka ravno krompir izbirala.

»Hoj, Metka, le tako pridna, le! Kaj pa Jaka? Kje pa tišči?«

»Strnišče podoráva v Zajami, v Jeričnem.«

»Kaj je tako priden?«

»Treba je. Jerica nama je v hlevu dala prostora za živino, Jaka ji pa zato včasih v delo priskoči.

»Imata dosti repov?«

»Dva lastna. Dva pa prerejka čez zimo, da bo mleka dovolj za maslo in sir, ko je sena in otave obilo!«

»Glej, glej, kako dobro sta se ugnezdila!«

Jerica prihiti na prag svoje hiše.

»O, gospod župnik, le bliže, le bliže! Vroča sta gospoda, brž v hišo, da ne bo prehlada. Róžica piha mrzlega...«

»Ki pa mene zdaj še ne prepiha, Jerica! No, notri pa le stopiva. — Imaš kaj žganega, Jerica? — Saj jaz ga ne bi, ali tale iz Svetega Križa se pa rad malo pomeni ž njim, kadar mu je vroče!«

»Ti pa znaš vodo speljavati na svoj mlin!«

»O, gospoda, obema se bo prileglo!«

Brž jima postreže, pa še malo za ugrizniti priloži. Ker dolga in strma pot uláka, to vé samo po sebi.

»Ti, Jerica, kako pa Jaka?«

»Kar čudim se, gospod župnik! Prej ni zaleglo nič, tiščal je svoje, hodil svoja pota, zdaj pa je kar ves drugi!«

»Res, slišal sem že in tudi Metka se pohvali ž njim.«

»Glejte, nič ga ni spreobrnilo: vse materine prošnje, ne jeza očetova, ne moje prigovarjanje; smrt materina in očetova sta šla mimo njega, nesreča z ognjem ga ni ujedla. Zdaj pa kar naenkrat ves drug in drugačen!«

»Prav je in zadnji čas!«

»I, seveda! Ali vendar mislim in mislim, pa ne morem domisliti prav: nič mu ni seglo do srca poprej, zdaj pa tako?«

»Žena moža naredi, Jerica!«

»Hm, Bog vé; če ni velikokrat narobe?«

»Tudi. Ali vendar, eno vse premore: ljubezen!« dé svetokriški.

»In skrb za družino in lastni rod, ki bo tudi Jaki kmalu pognal, ako me stare oči ne varajo!« pristavi jeseniški.

»Ne vara vas,« odgovarja malce v sramežljivi zadregi Jerica. »In bolj ko se bliža čas, bolj Jaka hiti in pripravlja in dela, da nikdar takega!«

»Klinarjeva kri gori v njem. Dozdaj je spala; pa jo je ljubezen in žena in skrb za zarod zbudila!« opomni jeseniški.

(Dalje prihodnjič.)

Sv. Ivanka d' Ark.

*Konoplja je pognala v piodnem polju,
bogato obrodila je gorica,
rodila se je Franciji devica,
kot žarna zvezda sije na obzorju.*

*Ivanka, sestra naša,
v skromnem kmečkem domu izrejena,
kot dete že s solzami, z znojem napojena,
kot Rahela si očetu ovce pasla.*

*In potem kot lilija si rasla,
kakor bela breza, ki na gori sanja — —
Začula v srcu klic si božjega poslanja,
nežna deva šla si — domovino braniti.*

*Junaško svoje si poslanstvo izvršila,
s pogledom si sovraže ukrotila.
Kot druga Judit domovino si rešila,
pokazala si, kaj premore močna žena.*

*Še več! Ti za resnico, božjo hčerko,
pred sodnike trde si stopila,
v verigah ječe kot zločinka, zapuščena,
zasramovana, obupne dneve stanovitno si prebila.*

*Stala si! Tako stoji le hrast v dobravi,
ki ga pač streči, ne pa upogniti more
vihre sila.
Nedolžna si zgorela na grmadi.*

*Zadnja zmaga bila je najlepša zmaga,
na veke zdaj dehtiš na božji gredi!
Vsa si rožnobela v božji slavi,
kakor sneg planin v jutranji zarji!*

*Ivanka, sestra, tudi me smo mlade,
po tvoji hočemo hoditi poti,
a temne so noči in kri nas moti,
trnje ostro nam je ranilo nožice.*

*Slabe smo kot v vetru travna bilka.
O gorje, če lučki zmanjka olja, da ugasne!
Zato pa k tebi se zatekamo, Ivanka,
ti vodi, čuvaj nas,
ki verne tvoje sestre smo, Slovenke!*

	ROŽNI DOM	
--	-----------	--

Francka G.: *Z najmanjšimi pri Mariji.*

Ljubim otroško družbo. Ponosna sem vsakokrat, kadar katerega teh malčkov pridobim zase. Ne vem sicer, če bi resni vzgojitelji odobraval način, s katerim si pridobivam prijateljčke. Zdnjič se je namreč že meni zdelo sitno, ko sem nehote ujela pohvalo: »Veš, mama, Francka me ima rada; Francka da meni cukerk«. Triletni Tonček najbrž ni najboljši poznavalec odraslih ljudi; zato menda ne sluti, da ni le prijateljstvo povod, kadar mu obrišem mokri nasek, umijem ročice in ga nazadnje s sladkorčkom odslovim.

Da pa kakšna Vigrednica ne bo mislila, kako nas družijo le-ta sladka vez, bom povedala, kako znamo biti tudi idealnejši. Malo Milico imam posebno rada; morda zato, ker je ob mrzlih zimskih dneh, ko sama ni

mogla priti, naročala mami: »Pa Francko pozdravi!« Veliko večji prijateljici pa sva, ker me je ob prvih letošnjih dneh iznenadila s šopkom teloha. Vesela sem bila cvetic, vendar sem se jih nagledala prej, kot Milice, kateri so oči žarele od veselja, da je mene osrečila.

Najbrž je dal ta šopek teloha povod, da sem sklenila, skupno z malčki delati šmarnice. Milica je namreč prinesla šopek tudi drugič in tretjič; kakor je delala Milica, tako so jo posnemale Ivanka, Tončka in Anica. Kmalu bi se dogodilo, da bi meni zmanjkalo posode za cvetje, log bi bil prazen in naše dvorišče bi bilo potreseno z venečimi cvetkami. Potrebno je bilo, da sem svetovala svojim malim: »Pustite cvetke, naj rasejo v logu! Meni je zmanjkalo kozarčkov, da bi devala rožice vanje, a brez vode rožice usahnejo in jih moram zmetati na smetišče. V majniku pa mi jih bo prinesel vsak, kolikor jih bo mogel.«

Pravi križ sem si naložila sedaj! Ne enkrat, večkrat na dan sem jim morala povedati, kdaj bo majnik. Ker se na pratiko še ne razumejo, sem jim razložila, da takrat ne bodo cveteli več teloh, zvončki in trobentice, ampak bodo v vrtu pozvnanje šmarnice in bo ob potoku vse modro samih spominčic. — Slednjič so le prišli zadnji aprilski dnevi. Tedaj sem se skoraj bala malih prijateljčkov. V sobi, kjer zdaj stoji šmarnični oltarček, sem namreč poribala. Otroci pa bi najrajši capljali z bosimi nožicami semtertja; ko sem jemala iz omare prte in prtčke, so bili vsi pripravljeni, da bi brskali po omari in s konci prstkov ogledovali vse one lepe stvari v omari. Taki pomočniki mi niso bili všeč; zato sem jih kar brž naprosila, naj gredo iskat cvetja.

Jaz sem tačas pogrnila tla z opranimi, razparanimi vrečami, ker vem iz skušnje, da malčki nikdar ne obrišejo dodobra nog ob slamo. Z miz in mizic sem iz same previdnosti spravila vse knjige, časopise, pa tudi vse porcelanaste stvarce, katere bi bile dosegljive. Ko se je otroški vrišč slišal že prav blizu, sem hitela naproti. Otroci so prinesli toliko cvetja, da sem komaj vsega naenkrat držala. Odložila sem cvetje na velik papir in potem sem začela delati različne šopke v različne vaze. Odpadlo cvetje, zelenje in prst, kar je vse ostalo na papirju, sem zametla skupaj in odnesla na smetišče.

Potem šele se je začelo pravo delanje šmarnic. Primerjali smo vaze, kako bi izgledalo najlepše, predstavljali in se posvetovali. Vmes pa je bilo treba točno odgovarjati na najrazličnejša vprašanja: zakaj pri naših šmarnicah ni nič umetnih cvetic, kakor pri njih doma; zakaj nisem za šopke uporabila tudi zlatih, katere so oni natrgali, ko so vendar prav tako lepe kot spominčice in še mnogo, mnogo drugega. Malo pred nočjo je bil šmarnični oltarček dogotovljen; še lučko smo prižgali, nato smo poklekili in iz mladih grl se je glasila pesem:

»Spet kliče nas venčani maj
k Mariji v nadzemejski raj.«

Blaženo se je smehljala majniška Kraljica. Jaz pa sem ugibala, kaj ji je bolj všeč: cvetlice v vazah ali žive cvetke, ki ji darujejo svoja srca.

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Osamljena. Tvoje pismo, Tvoja odkrito-srčna izpoved me je do solz ganila. Rada bi Te imela tu poleg sebe, da bi Ti oko v

oko izgovorila vsaj nekaj tolažilnih besed. Ker pa to ni mogoče, naj Ti tolmačijo te moje vrstice moje iskreno sočustvovanje. V prvi vrsti naj Ti povem, da si prav storila in naj Ti ne bo žal, da si se odpovedala neznačajnežu, ki bi Te, trezno in globoko mislečo, ne mogel osrečiti. Vem, da Ti je

hudo, razumem Te prav dobro, a bodi vesela, da si prišla do spoznanja pred odločivnim korakom. Kaj bi bilo, če bi se to zgodilo prepozno? Tako lepo praviš, da Ti je molitev edina tolažba. Želim prav iz srca, da tako tudi ostane. Bog in nebeška Mamica, ki sta Ti dala pravočasno spoznati nevarnost, Te morata imeti prav posebno rada. In ne morem si misliti drugače, kako da imata namesto te namišljene sreče, ki si za njo stremila, pripravljeno za Tebe resnično in trajno srečo, ki ima svoje začetke že tu, konec pa nekda v večnosti. Piši mi še, kako si se potolažila, in na novo uredila svoj delokrog! In v krožku pridno poprimi, da laže pozabiš svojo bol! Lep pozdrav!

Pcmadna cvetka. Tako lepo mi opisuješ svoje življenje! Ti si res prava Orlica! Že kot gojenka si se seznanila z orliški idoli, zanje si delala kot mladenka in jih usovršuješ kot članica. Piši mi še naprej? In prav imaš! Le dokaži svoji okolici in vsemu svetu, da taka značajna dekleta vzgaja naša katoliška orliška organizacija. — In Tvoj dom, ki ga tako nazorno opisuješ! Kako je lep! Veš, tako je podoben mojemu prvemu domu, da se mi zdi eden in isti. Veselilo me bo, če mi ga v prihodnjem pismu imenuješ, da vem, če ni vprav moj. Kaj ne, da boš? In okregam naj Te? Zakaj neki? Saj jaz nobene svojih varovank ne kregam, ker se držim starega pravila, da lepa beseda lepo mesto najde. In tudi Tebe ne bom, vsaj dokler boš tako pridna, kakor si zdaj. Le kmalu se zopet oglasi!

Slovenka. Vse ste mi enako ljube in drage, četudi nas nekatere ločijo hribi in doline in državne meje. Le brez skrbi pridi s svojimi zadevami v naš kotiček! Dotlej pa srčen Bog živi!

Petcček. Torej si še živa? Večkrat sem mislila na Tebe, kako si uravnala svojo zadevo. Iskreno me veseli, da si se umirila in hvalim Boga, če so res tudi moje skromne besede pripomogle k temu. Prav veselilo me bo, če se boš večkrat oglašala, da ostaneva v stalnem stiku. Vse mi poročaj, kar se Ti zgodi; vesela sem, če Ti morem odvzeti polovico trpljenja, a tudi vesela, če Ti morem pomnožiti Tvoje veselje. Le kmalu pridi!

Andreja. Veseli me, da si tako navdušena Orlica. Želim le, da bi to navdušenje pripomoglo tudi k rasti Tvoje notranjosti, Tvoje duševnosti. Kroj, kakor je lep in dičen, ni glavno. Naša organizacija stremi v prvi vrsti za oplemenitvijo srca in značaja. In le dekle, ki se je v tem oziru obogatilo v naši organizaciji, naj nosi tudi kroj! — Seveda smeš priti z vsemi vprašanji in s prav dolgim pismom! In prav kmalu! Bog Te živi!

Spominčica. Ne misli, da sem pozabila na Tebe in Tvojo zadevo. Večkrat mislim na to, a kaj, ko jih je sto in sto, ki imajo isto željo in tavajo okoli brez dela. Milo se mi stori, ko jih vidim in ne bi imela rada, da bi bila še Ti med njimi. Vse prenapolnjeno in ker je povsod malo denarja, tudi zelo nizke plače. Naj Te ne omamijo lepe obljube! Za veliko plačo se zahteva tudi veliko dela ali pa kaj drugega. Varuj se in potrpi, morebiti se vendar kaj posreči. Ali si se obrnila na svojo prejšnjo gospodinjico? Ali v mestece, kjer si se kuhati učila? Za zdaj Ti ne vcm drugega svetovati; če se mi pa posreči kaj dobiti, si seveda prva Ti na vrsti. Lep pozdrav!

Smreka. Tako torej, zdaj si pa že sama prišla do spoznanja, da je bilo tako prav! Seveda, če je pa v društvu tako slaba disciplina, mislim, da ne boš smela več iti. Torej boš pa gospodinja. Takrat se pa še jaz oglašim na Tvojem domu, da vidim, kako se znaš sukati. Le večkrat se oglašaj! Bog živi!

Ruška. Tvoj spis sem oddala gđc. urednici, ker je v Vigredi samo tale kotiček moj. Tvoje drobno pismece pa je tako polno poezije in hoje po oblakih, da bi Te prav mnogo rajši imela poleg sebe na realnih tleh. In veš zakaj? Ker je bolj varno, kakor pa gori na oblakih, kjer vsak trenutek lahko zdrsneš in padeš v globino. Poslušaj: pri svojem stremjenju za visokimi ideali si napravljaj cilje na prav kratko razdaljo! Najbolje za vsak dan sproti! Toda tisto kratko pot enega dneva pa hodi z vso vztrajnostjo in doslednostjo! Tako tudi drugi in vsak naslednji dan! In iz teh dni nastanejo tedni in meseci! Pa boš videla, kako boš napredovala! In jaz se bom vselej razveselila, ko mi boš poročala o svoji poti kvišku. Kmalu piši; pričakujem Te z vso ljubeznijo!

VIGREDNICA=GOSPODINJA

Naša hranila.

Poživila. Splošno je znano, da človek uživa poleg tečne in redilne hrane še druge jedi in pijače, ne za to, da bi se ž njimi nasitil, ampak zaradi blagodejnega vpliva na utrujene živce, druge zopet zaradi prijetnega okusa. Zmerno uživana so človeštvu v prid, v preobilni meri so zdravju škodljiva.

Med poživila štejemo čisto mesno juho, kavo, čaj, kakao, čokolado, vino, pivo. — Posebne snovi, ki jih poživila vsebujejo, vplivajo na človeško telo poživilajoče oziroma dražljivo.

Čista mesna juha ima malo redilnih snovi in zaradi prijetnega okusa le kot poživilo važna, zlasti za bolnike, ki jo uživajo često tudi kot pijačo.

Kava raste v vročih tropičnih krajih. V 16. stoletju so že kuhali kavo v Evropi. Sedaj jo pijejo po celem svetu. Zmerno uživana ne škoduje, v preveliki meri pa razburja živce, škoduje srcu, slabi prebavila ter tako pripravlja pot raznim boleznim. Preobilo vživanje kave je močno razširjeno, posebno med ženskami. Mnoge ženske pijejo kavo tri- do štirikrat na dan. Oslabele ženičice zatrjujejo, da jih samo kava še »gor drži«, ker da ne morejo ničesar drugega jesti. To je čisto umevno. Zelodec in prebavila so zaradi te enolične in prazne hrane tako oslabela, da več ne prebavijo druge bolj redilne in tečne hrane. — Otrokom naj se prave kave sploh ne daje. Njih živčevje je še zelo nežno in občutljivo ter bi jim vsled dražljivih snovi, ki jih kava vsebuje, lahko za celo življenje škodovalo. Otroci, ki pijejo pravo kavo, spijo nemirno in so že v zgodnji mladosti zelo nervozni.

V začetku so ljudje vživali kavo brez vsakršnih primesi. Kmalu pa so uvideli, da je uživanje take kave zelo škodljivo. Pričeli so izdelovati razne kavine primesi, ki dajo barvo in je zato treba manj prave kave. Tudi z vpeljavo žitne kave se je nevaren vpliv, ki ga ima prava kava na človeško zdravje, znatno omejil. Raznih žitnih in sorodnih nadomestil, ki so cenejša in redilnejša, so se ljudje že tako privadili, da pije pravo čisto kavo le redkokdo. — K sreči je dobra kava tudi zelo draga, ker bi bila sicer škoda na zdravju še veliko večja. Pri nakupovanju sirove ali žgane kave je treba zelo paziti, kajti brezvestni trgovci slaba kavna zrnja potvarjajo na ta način, da zrna barvajo, da dobe lepo blestečo, zelenkasto barvo. Nepopačena dozorela kavna zrna so trda, težka in imajo sivo-motno barvo. Bela in črna zrna, ki jih često najdemo vmes — posebno pri cenejših vrstah — so nedozorela zrna, ki pri praženju le malo zarumene; imajo zoperen vonj ter pokvariyo okus kavi. Taka zrna je treba izločiti. Dobra kavna zrna pri praženju lepo narastejo in razvijajo prijeten duh.

Pri praženju moramo zrna neprestano mešati, da se žgo enakomerno. Zadosti pražena je kava, če so zrna rjavkasto-rumene barve. Ko je kava pražena, počakamo, da se shladi. Nato odstranimo pleve, ki so se med praženjem od zrn odločile in so najbolj škodljive ter spravimo kavo v porcelanaste ali pločevinaste posode, ki se dobro zapirajo. Ker izgubi kava nekaj svojega duha, četudi je zaprta, zato jo pražimo kvečjemu le za nekaj dni naprej.

Praženo kavo kupuj le v sili, ker ne veš, koliko je že stala in se je že popolnoma izdšala. Praženo kavo trgovci tudi glasirajo, t. j. polivajo jo s sladkorno vodo, krompirjevim sirupom ali z oljem, da izgleda bolj sveža. Predvsem pa naj gospodinja nikoli ne kupuje zmlete kave. Brezvestni trgovci mešajo v kavo razne primesi, ki so tudi nezdrave.

Kavo meljemo pred uporabo, da ne izgubi preveč duha. Pri mletju bodimo pazljivi; čini drobneje je zmleta, tem izdatnejša je. — Vsa pazljivost pri nakupu in praženju kave je brez pomena, če gospodinja ne zna kave pripraviti pravilno. — Zmleto kavo polijemo s krompom, v katerem se je pet minut kuhal kavin dodatek in žitna kava, nakar posodo dobro pokrijemo. Nato kanemo v kavo par kapljic mrzle vode ter počakamo, da pade gošča na dno.

Drugi način kuhanja kave: Zmleto kavo stresemo v posodo, v kateri je pet minut vrela žitna kava in kavni dodatek, nakar posodo dobro pokrijemo in takoj odstavimo. Nadalje ravnamo kakor pri zgorajšnjem navodilu. To velja za kavo z mlekomo. Za črno kavo vzamemo manj kavnega dodatka brez žitne kave. Kave ne pustimo vreti, ker pri vrenju izgubi prijeten duh in okus.

Drobci iz gospodinjstva.

Nedeljski jedilni listi.

I. Mesna juha z vlitimi rezanci, govedina, pražen krompir in jajčni hren.

II. Špinačna juha, ocvrte klobasice, mešana solata.

III. Gulaš s krompirjem in zdrobovi kolački.

Vliti rezanci. V lončku vmešaj 2 jajci, za noževno konico soli in 2 žlici mrzle vode, dodaj 3—5 žlic moke; ko je testo gladko, ga vlijaj v vrelo juho, da bodo prav tanki rezanci. Pusti jih vreti 8—10 minut.

Špinačna juha. Deni v kozico žlico masti, zarumeni v njej žlico drobno zrezane čebule, malo drobno zrezanega peteršilja in 4 žlice moke, ko ta nekoliko zarumeni, prideni $\frac{1}{4}$ kg kuhane ter fino sesekane špinace. Zalij z $1\frac{1}{2}$ l slane vode, v kateri se je kuhala špinaca. Dodaj še $\frac{1}{8}$ l kisle smetane in malo popra; ko dobro prevre, je juha gotova. Preden daš na mizo, dodaj še na kocke zrezane in opečene žemlje ali kruh.

Ocvrte klobasice. V litru mleka, ki si ga malo osolila, skuhaj riž in kašo, vsakega polovico; lahko je tudi sam riž. Koliko je treba vzeti od vsakega, je odvisno od tega, koliko se nakuha. Ko je kuhano, mora biti zelo gosto. Ko se je shladilo, napravi za prst debele klobasice, jih povaljaj v raztepenem jajcu in drobtinah ter ocvri v razbeljeni masti in daj gorke na mizo.

Jajčni hren s krompirjem. 2 trdo kuhani jajci in 3 olupljene krompirje, kuhane v slani vodi pretlači skozi sito ali prav dobro zmečkaj v skledico. Dodaj kisa, malo olja, soli in 5 minut prav dobro mešaj. Nato prideni še 2 žlici zribanega hrena, prav dobro premešaj, pa je gotov.

Gulaš s krompirjem. V dveh žlicah masti zarumeni v kozici žlico čebule. V to deni $\frac{1}{2}$ kg na koščke zrezanega govejega mesa. Potresi s soljo in papriko, dodaj vršiček majarona, timeza in peteršilja. Dobro pokrij in pari počasi, da se meso zmeha. Ko meso

zarumeni, potresi nanj 1 žlico moke, 4 na kocke zrezane krompirje ter zalij z juho ali vročo vodo in pusti, da vre ter se zmehča še krompir. Po okusu prideneš lahko par žlic kisle smetane, malo vina ali kisa. Meso se hitreje zmehča, če ga preje potolčeš. Krompir lahko skuhaš in daš posebej na mizo k gulažu.

Kolački iz koruznega zdroba ali polentne moke. V liter vrelega mleka zamešaj pol litra koruznega zdroba ali polentne moke. Ko se zgosti, odstavi in pusti, da se shladi. Med tem dobro zmešaj 1 rumenjaki, 5 dkg sladkorja, 5 dkg presnega masla, pol kavnice žlice pecilnega praška in kavno žlico soli. To vmešaj v shlajeni zdrob, dodaj še sneg 1 beljaka in vneti v testo, iz katerega napravi majhne kolačke ter jih polagaj na namazano pekačo. Na sredi jim napravi majhno luknjico, v katero daš marmelado.

Mešana solata. Olupljeni krompir reži na kolesčke, dodaj fižola in zelene solate, osoli ter polij s kisom in oljem.

Naš vrt.

V maju se nadaljuje presajanje. Na prosto presadimo tudi paradižnike in kumare. Za presajanje je najbolj ugodno ob vlažnem, oblačnem vremenu. Ob solničnem vremenu presajamo le proti večeru, zato pa moramo površje zemlje podnevi dobro premočiti. Ako je zemlja premalo vlažna, zlasti ob suhem vremenu, moramo rastlinam takoj, ko smo jih posadili, izdatno zaliti h koreninam, da se zemlja oprime. Od pravilnega zalivanja zavisi ves uspeh našega dela. Zalivamo vedno le s postano vodo. Nežnejše rastline

(kumare) bi z mrzlo in trdo vodo iz studenca ali vodovoda naravnost zamorili, ako nimamo deževnice, postavimo vodo v večjih posodah čez dan na sonce. V tem mesecu se prične tudi najvažnejše vrtnarsko delo: pletev in okopavanje. Plevel, ki navadno zelo bujno raste, na več strani ogroža razvoj rastlin. Nad zemljo jim zapira zrak, posebno svetlobo, v zemlji jim odjeda hrano. Zato ga je treba sproti zatirati. Pri pletvi izderemo korenike kolikor mogoče globoko. Korenike pa ne nosimo na kup, da bi si plevel zopet opomogel, razgrnemo jih na solncu, ki jih kmalu umori.

Okopavamo one raztline, ki so se že primerno razvile. Okopavanje je za razvoj rastlin velikega pomena. Z okopavanjem zemljo zrahljamo in tako zraku olajšamo pristop vanjo. Grede okopavamo vsaj vsake 2 do 3 tedne, ker s tem delom rastlino v rasti krepko podpiramo.

Med dežjem ali takoj po dežju ne smemo nikdar pleti ali okopavati.

Sejemo še buče, spinačo, poletno endivijo. Fižol sadimo skozi do julija vsake tri tedne, da imamo do pozne jeseni stročnat fižol.

Tudi cvetličnih gredic ne smemo zanemarjati. Cvetlice so človeku v veselje. Malo je ljudi, ki bi ne marali cvetja, veliko jih je, ki ga ljubijo bolj nego katerokoli umetnino. — Preden cvetlice presadimo, se moramo vedno vprašati, kakšna lega jim je najprikladnejša in pa kako obsežna bo rastlina, ko se razraste. Največ jih dobro uspeva v odprti, solčni legi. Najlepše okrasimo vrt, če imamo večje skupine cvetlic z enotnimi barvami, zato je bolje, da izberemo malo vrst, da z njimi lahko zasadimo razmeroma obširnejše ploskve.

KAKO JE DRUGOD

Vzhodna Prusija. V septembru preteklega leta je bilo v Braunsbergu v Katol. domu veliko zborovanje katoliških žen. Na dnevnem redu je bilo tudi važno posvetovanje: »O gospodinjski vzgoji deklet« in »Gospodinjska izobrazba kot temelj vsakega ženskega poklica«. — Nemška ženska udruženja ter državne, deželne in občinske oblasti se združeno trudijo, podati dekletom temeljite gospodinjske izobrazbe, večje in boljše, kakor so jo doslej dobivale po poklicnih šolah. V ta namen so prevzele že mnoge žene, ki jim dom že lahko oskrbujejo doraščajoče hčere, pouk v gospodinjskih tečajih zlasti po vaseh in manjših krajih. Uprav zadnje veliko zborovanje je sestavilo obširne načrte za tovrstni pouk po deželi. V tem načrtu se poudarja, da je baš gospodinjstvo temelj in najvažnejši del ženske izobrazbe sploh.

Mehika. V zadnjem preganjanju katoličanov — ki še sedaj ni prenehalo — je vlada zaprla tudi prostore Katoliške ženske lige, ki je bila dolga leta sem središče katoliške propagande.

Rusija. Sele 1. 1926. je dobila mala vasica Karm v tobojski guberniji prvo šolo. Vasica leži med močvirji in gozdovi, 70 kilometrov oddaljena od rajonskega središča in popolnoma ločena od sveta. Le v decembru, januarju in v prvi polovici februarja ima, ker je vse zamrznjeno, zveze s središči. V poletnem času pa je treba napraviti 250 kilometrov dolg ovinek, če se hoče priti do bližnjega središča. Prebivalci se preživljajo največ z ribolovom. V vasi so bile doslej najnavadnejše stvari, ki jih rabimo v gospodinjstvu, kakor: škarje, igle, sukanec, nepoznane. V celi vasi doslej ni bilo niti ene knjige. Casopisi so prišli včasih tja, a z večmesečno zamudo. — Noben učitelj se ni mogel odločiti, da gre v ta od Boga pozabljeni kraj službovat. Lansko leto se je za to žrtvovala učiteljica, torej — ženska.

Francosko. Neki pariški damski frizer, iznajditelj izvrstnega sredstva za rast las se je imel za svoje cvetoče podjetje zahvaliti v prvi vrsti svoji ženi, ki je imela krasne lase.

Vsi odjemalci in odjemalke so občudovali lepe lase in trgovina z vodo za lase je čudovito uspevala. — Toda žena se ni mogla več ustavljati modi in nekega dne — je imela »bubi«. Mož je vložil prošnjo za ločitev z utedenjanjem, da je odstranitev las, ki jo je žena brez njegove vednosti izvršila, glavni vzrok za nazadovanje prej tako cvetoče trgovine in je s tem izgubljena najučinkovitejša reklama za njegovo podjetje.

ORGANIZACIJA

O. S.:

Molitev — velesila.

Mi Slovenci nismo velesila, majhen in slaboten narod smo — in vendar lahko postanemo velesila — po molitvi.

Nihče ne dvomi, da je molitev potrebna za nadnaravne, dušne dobrine. Vedno so bili ljudje tudi prepričani o tem, da je dobro in koristno moliti tudi za naravne dobrine. Toda, ko pa gre za splošne, javne zadeve, tedaj prepričanje o umestnosti in potrebi molitve ni tako živo. Bojimo se, da bi ne profanirali molitve, da bi je ne onečastili, če bi se je posluževali, če bi jo propagirali in organizirali tudi za javne, splošne zadeve. »Molitev se mi zdi preresna in presveta reč, da bi jo pomešali med politično brozgo,« mi je pisal nedavno vrl katoliški mož.

Molitev je gotovo sveta reč, a da bi jo onečastili, če bi jo priporočali in jo organizirali tudi, ko gre za javne, za splošne, za organizacijske, za narodne, za državne zadeve, to je obžalovanja vredna zmotā. In tudi to je zmotā, če mislimo, da se da v javnih zadevah ravno tako dobro izhajati brez molitve.

Prvič je gotovo, da kar si smemo po pravici želeli, za to smemo tudi moliti. In drugič je molitev za javne zadeve ne samo dovoljena in umestna, temveč tudi potrebna.

V naslednjem hočem za zgled pokazati samo na en primer molitve za javne zadeve. To je molitev za narod, molitev za blagor naroda.

Mi Slovenci smo majhen in šibek narod. Poleg tega živimo na zelo izpostavljeni zemlji. Dva velika naroda poželjivo gledata na to zemljo. Trst, Reka, zdaj v oblasti naših sosedov z Apeninskega polotoka, a tudi Nemci in Madjari gledajo nanju s poželjivimi očmi. In pot v Trst, Reko vodi preko naše zemlje. Zato tudi na našo zemljo gledajo s poželjivimi očmi. Zato bo naša zemlja vedno v nevarnosti, da se je bodo hoteli polastiti, če že ne cele, pa vsaj posameznih delov, naši sosedje s severa, z zahoda in s severo-vzhoda. Godi se nam kakor oni zlati ptički:

Zlato ptičko so ujeli
trije fantje mladi,
kdo imel bo zlato ptičko?
Vsi bi ptičko radi.

Ta zlata ptička je slovenska zemlja. Kar trije se pipljejo zanjo, vsi trije bi jo radi. A tudi mi bi jo radi, to svojo slovensko zemljico bi tako radi mi sami obdržali!

A mi smo šibki in slabotni, kje je mogočni zaveznik, ki nam jo bo branil?

Molitev je oni mogočni zaveznik. Po molitvi postanemo — mi, slaboten in šibek narodič — velesila, ker po molitvi dobimo za varuha in zaveznika naj-silnejšo silo — Boga. Kako silen je narod, ki moli! Narod, čigar varuh in kralj je Bog!

Molitev, tiha, skromna, ponižna molitev, kako silna si!

Kaka čuda junaških del so vršili Izraelci, dokler so molili, dokler je bil Bog njihov varuh in kralj.

Z molitvijo se da pri Bogu vse doseči. Kar je med ljudmi denar, to je molitev pri Bogu. Za denar se vse dobi. Tudi od Boga si moremo vsega izprositi z molitvijo.

Bog sam je postavil v očenaš tudi prošnjo za časne reči in hoče, da si tudi časnih reči od njega izпросimo. »Po molitvi človek sam sedi in glasuje v sosvetu Troedinega Boga, ki rešuje vse zadeve sveta. Ni je stvari, za katero ne bi mogel spregovoriti. Tako človek, preprosti, ponižni kristjan, res ustvarja svetovno zgodovino s svojo molitvijo. Tako je bilo zmerom. Usoda krščanstva se ni odločila le na bojiščih pri Milvijskem mostu in na mučiliščih spoznavalcev vere, ampak tudi v tihih podzemeljskih cerkvah, kjer je molilo krščansko ljudstvo, pod palmo puščavnika Pavla in v votlini sv. Antona. Neizmerno velika je moč molitve in niti ne vemo, koliko premoremo z molitvijo!« (Mešler, Trije temeljni nauki.)

Nobena sila sveta ne bo srla ljudstva, ki ga varuje Bog. Po molitvi more naš mali narod postati velesila, v katero se bodo zastoni zaganjale vse človeške sile. S tega stališča je molitev za božje varstvo naroda najboljše narodno-obrambeno delo, najučinkovitejša in najbolj realna politika.

Molitev za božje varstvo naroda in za javne zadeve sploh pa je treba organizirati, treba jo je posplošiti. Tudi pri molitvi velja: V združenju je moč! Vsega upoštevanja vredne so besede sv. Ambroža, ki pravi: »Četudi so posamezniki šibki in slabotni, jih vendar združenje napravi močne, in nemogoče je, da bi molitev mnogih ostala neuslišana.«

Uspeh molitve je predvsem odvisen od ponižnega zaupanja, s katerim molimo. Izraelci ob Helijskem času so šli s skrinjo zaveze v boj zoper Filistejce in so mislili, da jim Bog mora pomagati, da se meni nič tebi nič mora za nje bojevati. Toda Bog je neskončno prost, ki nikdar ne mora! Izraelci so predrzno zaupali in niso pomislili, da Bog najprej zahteva pokoro in ponižno molitev. Niso upoštevali besed psalmistovih: »Skešanega in ponižnega srca, ne boš zavrgel, o Bog.« In Bog jim ni pomagal, osramotil je njihovo predrzno zaupanje, bili so poraženi, 30.000 jih je obležalo na bojišču in celo skrinja zaveze je prišla sovražnikom v roke.

Bog hoče, da zaupamo vanj s ponižnim, otroškim zaupanjem. On ni naš sluga, marveč naš oče, ki nam da, kar in kadar spozna, da je za nas dobro. —

Da bi ves naš narod prešinila živa zavest: Naša pomoč, naša rešitev je v imenu Gospodovem. Božja pomoč pa nam pride po molitvi. Zato: Molitev je velika realna sila. Molitev je naša rešitev.

Iz orliške centrale.

Naš letošnji nastop. Kakor že v 2. številki Vigredi omenjeno, se vršita letos dve večji podzvezni prireditvi, t. j. 3. julija v Ljubljani in 10. julija (ne 28. junija!) v Celju. Torej nas ločita od nastopa le še dva meseca — pač malo časa, ki ga pa moramo zato čim temeljiteje izrabiti. Pomnožimo svoje telovadne večere! Vadimo in pilimo neprenehoma redovne in proste vaje! Krožki, ki nastopijo v Celju, naj tudi pridno vežbajo in ponavljajo simbolično vajo »Dvignite Orli«, s katero bodo ob tej priliki nastopili! Načelnice, popravljajte napake, ki jih opazite pri posameznicah, ne mirujte, dokler ne zna sleherna telovadkinja vseh vaj popolnoma brezhibno! Citajte večkrat na dekliških sestankih okrožnice Orliške zveze ter članke v Odborniku, ki se tičejo tega nastopa. Zlasti ne prezrite zadnjega članka, t. j. o rajalnem pohodu!

Proučite ga natančno ter vadite po teh navodilih pri telovadnih urah! Zavedajmo se, da bosta ta dva nastopa nekaj predtabor za veliki slovenski tabor! Pomnimo, da gleda na nas vsa javnost, ki hoče vedeti, kako napredujemo v svojem delu!

Kakšen pa bo spored obeh prireditev? Prireditvi bosta celodnevni. Današnji članek prinaša kratek opis sporeda stadionske prireditve, v prihodnji številki pa bomo čitale spored nastopa v Celju.

Vse udeleženke (udeleženci) stadionske prireditve bodo morali oditi od doma že s prvim jutranjim vlakom, tako da bodo do 8. ure že vsi v Ljubljani. Takoj po izstopu iz vlaka oddajo članice morebitno prtljago (plašče, torbice, zavitke itd.) določeni rediteljci, se nato hitro uredijo v širistope ter odkorakajo takoj pred Ljudski dom (torej ne ča-

kajo na kolodvoru prihoda drugih vlakov). Opomnimo, da izstopijo dolenski krožki na dolenskem kolodvoru, vsi drugi pa na glavnem kolodvoru. V ulicah okrog Ljudskega doma je od 7.—8. ure zbirališče. Točno ob 8. uri se razvije slavnostni obhod po mestu na Stadion, kjer se vrši ob 9. uri skupna sv. maša. (Med sprevedom bomo tudi pele, radi česar naj zlasti pevke pridno vadijo koračnice iz Orlovske pesmarice.) Po sv. maši bo ob 10. ure do pol 1. ure skušnja za nastop. Po končani skušnji, t.j. od pol 1. do pol 3. ure je odmor, med katerim igra godba. V tem času se bo tudi delilo kosilo in sicer na Stadionu. Nobena članica-telovadkinja ne bo smela med opoldanskim odmorom zapustiti Stadiona. Ker bo kosilo dobro in cena zmerna, bodo gotovo vse članice s to odredbo zadovoljne.

Ob pol 3. uri je zbirališče telovadkinj (telovadcev) za nastop, ki se začne točno ob pol 4. uri z nastopnim sporedom:

1. Članice: Rajalni pohod in proste vaje za leto 1926.
2. Člani: Orodje: drog, bradlja, krogi, konj.
3. Člani: Lahka atletika: skok ob palici, metanje diska in kopja ter teki.
4. Članice: Vaje s kiji.
5. Člani: Rajalni pohod in proste vaje za leto 1927.

Konec nastopa približno ob 5. uri, tako da bo mogoče vsem udeleženkam (udeležencem) oditi še na večerne vlake.

Prirreditve se vrši tudi v slabem vremenu s sledečo izpremembo: sv. maša bo v cerkvi sv. Jožela, ostalo neizpremenjeno. Le pri javnem nastopu odpadeta orodna telovadba in lahka atletika.

Spored bo zelo pester, zato naj nobena članica ne izostane: Telovadkinje in netelovadkinje, pridite v čim večjem številu, dobro pripravljene in izvežbane, da bo naš nastop lep in časten! Bog živi!

Sestre sestram.

Krožek, Sv. Jurij ob Ščavnici. Dne 16. II. se je poročila predsednica našega orliškega krožka s. Lizika Cagran z br. pred. Francem Plavec. Ze kot mladenka je vzplamtela za slovenske narodne ideale, ponosno kazala svojo narodno zavednost. Zvesto je stremila za orliški vzori ter kot večletna predsednica plodovito in vztrajno delovala v procvit organizacije. V priznanje zaslug jo je krožek imenoval za častno članico. K poroki ju je spremljala cela orlovska družina v kroju. S primernim nagovorom ji je bila izročena častna diploma, kot svetel spomin za skrajno nesebično kulturno delovanje.

Draga Lizika! Najvišja odlika pa Ti bodi zavest, da bo ostal krožek vedno čil in delaven. Ostanesh nam v hvaležnem spominu kot marljiva, vgljedna in nesebična voditeljica. Upamo, da se nam sedaj ne odtujiš, ampak nas kot sestra večkrat razveseliš s svojo pričujočnostjo. — Naj ti dnevi življenja potekajo v sreči in zadovoljstvu! — Bilo srečno! — Bog živi!

Orlica.

Rojan pri Trstu. Tudi tu smo Vigrednice. Članice Marijine družbe in same Vaše prijateljice smo, čeprav nekoliko daleč od vas. A družni nas isti duh; vzljubile smo Vigred in njene Vigrednice takoj, ko smo zvedele zanje. Takih časopisov nam je treba, pa tudi igre iz Vigredi so nam prav dobrodošle. Za pust smo priredile — Jurčke. Uspeh je bil — pa to samo Vam na uho, da naše igralke ne slišijo — dober in smeja je bilo obilo.

Po igri so nas slikali: V sredi, na prestolu — Ema, cesarica; ob strani, levo, tista lačna grofica Reza in desno grofica — Špelica. Ob straneh štiri dvorjanke. V sredi, spodaj, sig. Posarelli — najbolj smo se morali smejati njej. Nadalje Fani — Hokusaja in Jacinta. Zadnja ima v naročju tudi mucka. Na

odru je bil prav priden in — ponosen na lepo pentljo, ki jo je imel za vratom. Olgo pa j enajlajše spoznati. (Op. ur.: Slike nam — žal — ni bilo mogoče prnesti. Oprostite!) Za igro ni bilo treba dosti priprav, obleke se je tudi z lahkoto našlo in pripravilo.

V imenu vseh vas predstavljenke prisrčno pozdravljajo: Bog živi!

Orliški krožek Trata v Poljanski dolini. Po dveletnem molčanju se hočemo zopet oglašiti in pokazati širnenfu svetu, da še živimo.

Krožek šteje 25 članic in 15 gojenk, mladenk pa za enkrat nimamo. Sestanke imamo mesečno, po možnosti tudi dvakrat na mesec. Glede telovadbe je bilo zadnje čase bolj slabo, pa sedaj hočemo dobro prijeti, da ne bomo zadnje pri tekmah.

Po šestih letih obstoja našega krožka imamo prvo starešinko in sicer sestro Pavlo Jenkovo iz Dol. Dobrave, ki se je prva poročila iz našega krožka in sicer v letošnjem predpustu z gospodom Američanom Maksom Pustavrhom, posestnikom na Dol. Dobravi. Vse sestre skupno iskreno čestitamo novemu paru in kličemo: Bog jih živi mnogo let!

Imele smo pa tudi 10 tedenski kmet. gosp. tečaj, ki je uspel v splošno zadovoljnost vseh udeleženk. Udeleževalo se ga je 17 deklet, ki so z vnmom in požrtvovalnostjo sledile pouku. Pripomniti moramo še, da je bila izvanredno požrtvovalna gosa Simonič voditeljica tečaja, ki je vodila dva tečaja. Obenem z dnevnim se je vršil ob istem času tudi štiritedenski večerni kuharski tečaj, ki se ga je udeleževalo 8 gospa in gospodičen. Za jesen pripravljamo še en tečaj.

Na tem mestu se zahvaljujemo Slovenski Orliški Zvezi za vse ugodnosti, kakor tudi gospej Simoničevi za vse usluge in požrtvovalnost, ki sta nam jih naklonili pri našem tečaju ter kličemo prsrčni: Bog živi!

F. B. Poslali ste psalm. Kar je Vašega, so nekaki prosti verzi za uvod Marijini pesmi »Magnificat«. Kaj naj rečemo? V primeri! Recimo, da bi Vi imeli rodno sestro, ki bi urejevala »Vigred«, in bi Vam ona rekla: »Brat, bodi rajši znanstvenik nego pesnik! Srednje dober znanstvenik narodu in človeštvu veliko več koristi kakor srednje dober ali celo slab pesnik! Ti pa imaš za pošteno prozo in za znanost zmožnosti dovolj, za poezijo pa nisi rojen.« Ako bi Vam rodna sestra tako-le rekla, povsem odkrito, ali bi ji mogli zameriti?! — Ne velja to samo Vam, ampak tudi mnogim drugim. Prosti verzi, ki imajo kopo nepotrebnih besed in le nekaj prisiljenega ritma, povedo ušesu takoj: to ni pesem! Nekaj lepih izrazov, ki se pri večini sodobnih pisateljev ponavljajo, to ni zadosti za pesem. Pesem pa je Marijin vzlik: »Moja duša poveljuje Gospoda!« Tukaj imamo besedni ritem. In kako priprosto, naravno, prisrčno in globoko obenem!

Fr. R. Verzi »V deževni noči« uga-jajo zaradi ritma, med izrazi pa ni pravega soglasja, isto velja za ostale stihe, le da so še slabši. Pomislite tole: med Slovenci se bo mogel poslej uveljaviti kot pesnik le mož izredne darovitosti. Košček pesniškega talenta ne bo zadosti!

Odemsov. Črtica »Razpoltje« je bila za Vas prav lepa pisateljska vaja; kakšen stavek je dober in čeden, v celoti pa stvar še daleč ni za javnost; ni prave skladnosti. Dar za pripovedovanje v nevezani besedi imate, treba bi Vam pa bilo veliko vaje in šolanja. Opozorim samo na eno neskladje. Deklica, ki se za ves čas odloči za devišstvo, stori to zgodaj in zgolj v srcu se dovrši boj, preden bi jo utegnil kdo izmed umrljivih zas-nubiti. Vi pa opisujete: »Primaknil se je bliže k nji, segel po njeni roki in jo pridržal v svoji, kar mu je ona mirno pustila« — in tako dalje. Zato tudi niste mogli prav razlo-žiti, da se je nazadnje vseeno odrekla. Tudi črtica ali povest mora biti notranje resnična, pisatelj mora življenje globlje poznati. Da bi si kako dekle šele potem, ko je občutilo čutno ljubezen in celo poljub dovolilo, začelo klicati v spomin besede svetega pisma in si jelo pridigovati, to ni dušeslovno verjetno. Naj izrečem v imenu vseh deklet, ki jim je devišstvo življenjski vzor, vsem, kateri pišejo ali hočejo pisati o najglobljem vprašanju: pustite take predmete, ako niste globoko izobraženi in tenkočutni dušeslovci, zraven vernosti seveda!

Višavska. Popravljenost smo priobčili.

H. L. Pesmice so čedne, kak verz prav dober, v celoti pa ni skladnosti, marsikak izraz je odveč, tudi se cele vrstice tupatam ponavljajo brez potrebe. Ali se boste še bolj razvila v tej smeri (treba bo veliko šolanja!), ali pa se boste oklenila proze, ki je tudi potrebna! Ni še možno izreči.

Mira. »Rdeča roža« — okrajšana bo dobra. — »Zarja.« Lepa je prva vrstica in tudi zadosti pove, naj stoji tukaj: »O da bi mogla biti zarja blesteča!« Ostale vrstice so zmedene in prisiljene! — Zarja je le prenos ali metafora, prenosi morajo biti vedno v skladju z zdravimi pojmi!

Tilka. Verzi »Nekoč« razodevajo občutje, tudi ritem, no, je že; preveč se pa ponavljajo iste besede. Poglejmo prvo kitico: »Sanjala nekoč sem o sinjih očeh, Sanjala o njih sem v svetlih nočeh... Skratlato je cvetel rožni gaj, Nad zemljo je dihal ljubezni raj...« Rim kakor očeh — nočeh ne dovoljujejo krasnoslovci. »Reven« (v nasl. kitici) ni pesniški izraz. »Tebi!« priobčimo.

Velika solza. »Vigredi« ima lepe misli, polne priznanja za naš list, le škoda: vse predolgo, preveč besed, ritma nedostaja. Bolj ritmična je »Cvetki«. Toda podobne reči so bile že večkrat opete in opisane. Pisateljski poklic ni lahka reč, dobra pesem je redka!

Ivana. »Orlica šteje.« Vsebinska ni prazna, lepe misli, toda po obliki je to le navidezna pesem, ni ritma, ni notranjega soglasja, rime so sicer nekatere dobre n. pr. »...v svetosti nas prekaša Ivana, prva naša...«, toda razen teh dveh vrstic je vse prozaično izraženo. V nevezani besedi in prav po domače bi bil iz te vsebine lahko lep članek.

V. W. »Deklica moli«, »Bolnega dekleta pomlad« — izdalec nista tako dobri kot druge pesmi, ki jih pošiljate drugim listom. Tudi Vigred je izbirčna. Preveč posnemate A. Vodnika. Cimbolj se boste postavili na lastne noge, tem večji pesnik boste.

P. Andreja. Zveneče besede, cingljanje, še ni lepota proze. Misel, globoka in lepa, odeta v lepo obliko, ima poslanstvo in naj gre še k drugim srcem vasovat. Vaše pismo je mnogo boljše, nego Vaš prispevek. Poizkušajte še, ampak misel mora tvoriti vsebino.

Sestra Pavla. Vidi se, da mnogo čitate in tudi mislite, a samostojnosti še ni. »O domu« so že mnogi pisali in ne baš najslabši. Delajte še, a bodite stroga sama sebi! Oblika naj odgovarja vsebini! Ne razbliniti eno, dve misli na dve, tri strani!

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; za inozemstvo 32 Din. List izdaja Orliška podzveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Zvona Primčeva.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

NOVA ZALOŽBA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 19

*Vse
pisarniške potrebščine
Vse knjige*

*PRIFOROČAMO
NAŠO DOMAČO*

*KOLINSKO
CIKORIJO!*

Zavarujte svoje življenje, poslopje, premičnine, pri

Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Podružnice:

CELJE

Breg št. 33

ZAGREB

Pejačevićev trg 15

SARAJEVO

Vrbanja ulica št. 4

TISKARNA: JUGOSLOVANSKA

izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij,
priprosti in umetniški
tisk v eni in več barvah

LITOGRAFIJA:

izvrševanje vsakovrst-
nih ilustracijskih del,
eno- in večbarvnih,
potom kameno-tiska,
offset-tiska in alumi-
nijevega tiska: plaka-
tov, etiket, reklamnih
tiskovin, vrednostnih
papirjev etc., po last-
nih osnutkih ali načrtih
naročnikovih

**TISKARNA
V LJUBLJANI**

**ČRKOLIVNICA
GALVANOPLASTIKA
STEREOTIPIJA**

**PRVOVRSTNA IZVRŠITEV
UMERJENE CENE**

KLIŠARNA:

dobavlja vse vrste
klišejev po risbah, pe-
rorisih, fotografijah,
akvarelnih in oljnatih
slikah za reprodukcijo
v eno- ali večbarvnem
tisku, v poljubni ve-
likosti in obliki

BAKROTISKARNA:

enobarvni bakrotisk
najrazličnejših umet-
niških ilustracij, časo-
pisov, revij, albumov,
propagandnih tisko-
vin, razglednic etc.

Poslušaj, bebica moja!

Da je perilo lepo bleščeče in
ima prijeten vonj, se mora
prati vedno le z „GAZELA“-
milom, ki je najboljši do-
mači izdelek.

GAZELA MILO

IZDAVAJELSKO DRUŠTVO